

Samráðsgátt

Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Mál nr. 245/2022

Reykjavík 9. janúar 2022

Umsögn Gildis – lífeyrissjóðs um áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um rekstraraðila sérhæfðra sjóða, lögum um verðbréfasjóði og fleiri lögum (sala sjóða yfir landamæri, höfuðsjóðir og fylgisjóðir)

Vísað er til áforma um frumvarp til breytinga á lögum um rekstraraðila sérhæfðra sjóða, lögum um verðbréfasjóði og fleiri lögum (sala sjóða yfir landamæri, höfuðsjóðir og fylgisjóðir), sem birt var í samráðsgátt stjórnvalda 9. desember sl.

Gildi – lífeyrissjóður styður áform frumvarpsins sem frekari viðurkenningu sérkenni fylgisjóða sem fjárfestingarkosts fyrir fjárfesta. Lífeyrissjóðurinn telur að samtímis ætti ráðuneytið að huga að því að rýmka fjárfestingarheimildir lífeyrissjóða sem snúa að fylgisjóðum sem fjárfestingarkosts samkvæmt 6. og 7. mgr. 36. gr. c. laga nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Samkvæmt túlkun fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands, sem má m.a. finna í álitum Umboðsmanns Alþingis nr. 9796/2018, snúa framangreind ákvæði ekki að fjármálalegri áhættudreifingu lífeyrissjóðs, enda eru takmarkanir ákvæðanna óháðar eignum lífeyrissjóða, heldur er um valddreifingarákvæði að ræða sem er ætlað að vinna gegn samþjöppun valds í íslensku efnahagslífi.

Með hliðsjón af þeim takmörkunum sem fylgisjóðum er sett samkvæmt lögum nr. 45/2020, um rekstraraðila sérhæfðra sjóða, og 116/2021, um verðbréfasjóði, er ljóst að þau ákvæði ein og sér eru nægjanleg til að takmarka áhrif lífeyrissjóða sem fjárfesta í höfuðsjóði/höfuðsjóðum fylgisjóðsins.

Lífeyrissjóðir sem alþjóðlegir fjárfestar

Fylgisjóðir hafa ekki rutt sér til rúms á íslenskum fjármálamarkaði en eru hins vegar vel þekkt fjármálaafurð erlendis sem lífeyrissjóðir hafa nýtt til erlendra fjárfestinga til fjölda ára. Hins vegar hafa ákvæði 6. og 7. mgr. 36. gr. c. laga nr. 129/1997 stundum komið í veg fyrir að lífeyrissjóðir geti nýtt þau fjárfestingartækifæri sem þeim bjóðast í gegnum fylgisjóði. Fyrirkomulag fylgisjóða er oft þannig að þeir eru hannaðir fyrir tiltekinn hóp fjárfesta af lagalegum eða tæknilegum ástæðum, oft með upprunaland þeirra, lagaumhverfi og skattalega heimilisfesti í huga, t.d. til þess að tryggja skattalegt hagræði sem fjárfestar njóta í gegnum tvísköttunarsamninga eða til þess að tryggja að skattar séu greiddir í viðeigandi löndum fyrir hönd fjárfesta. Í dæmaskyni er ágætt í þessu samhengi að nefna skipulag bandarískra sjóða, þótt rétt sé að taka fram að fyrirkomulag höfuðsjóða og fylgisjóða tíðkist einnig utan Bandaríkjanna. Þannig er algengt að fjárfestingar í bandarískum höfuðsjóðum, hvað evrópska fjárfesta varðar, fari fram í gegnum fylgisjóði sem staðsettir eru utan Bandaríkjanna. Slíkir fylgisjóðir teljast að jafnaði sjálfstæðir skattaðilar og standa skil á eigin framtalsgerð og greiða skatta, s.s. í Bandaríkjunum. Höfuðsjóðir eru að jafnaði ósjálfstæðir skattaðilar þannig að framtalsgerð og skattgreiðslur eru á hendi fjárfestanna sjálfra, en slíkt fyrirkomulag hentar best bandarískum fagfjárfestum. Höfuðsjóðurinn og fylgisjóðir njóta í grundvallaratriðum hlutdeildar í sama eignasafni og væri þá eðlilegra í tilfelli íslenskra lífeyrissjóða að horfa til sjóðsins í heild sinni (þ.e. eignasafnið í heild) þegar takmarkanir varðandi 20% eignarhlutdeild í sjóðum eru metnar og í ljósi tilgangs reglunnar.

Dæmi eru um að hlutdeild í fylgisjóði leiði til þess að 20% reglan sé brotin en geri það hins vegar ekki ef horft er á sjóðinn í heild sinni að teknu tilliti til höfuðsjóðs og fylgisjóðs.

Að mati Gildis – lífeyrissjóðs myndi slík rýmkun fjárfestingarheimilda lífeyrissjóða leiða af sér aukinn fjölda fjárfestingarkosta til handa lífeyrissjóðum, með tilheyrandi ábata fyrir sjóðfélaga þeirra, án þess að verndarhagsmunum 6. og 7. mgr. 36. gr. c. laga nr. 129/1997 væri ógnað.

Virðingarfyllst,

f.h. Gildis-lífeyrissjóðs

Árni Hrafn Gunnarsson